

PRIVREDNA
KOMORA
SRBIJE

CEVES
CENTAR ZA VISOKE
EKONOMSKE STUDIJE
CENTER FOR ADVANCED
ECONOMIC STUDIES

GRAĐEVINARSTVO

SEKTORSKI PREGLED DECEMBAR 2016.

TOP AKTUELNOSTI

Negativan uticaj Brexit-a na građevinski sektor UK se najbolje može videti u podatku da je čak 82% izvođača radova u 2016. godini doživelo da im se bar jedan dobavljač ugasi u toku trajanja nekog projekta

Ipak, čini se da se uticaj Brexit-a polako istopio, s obzirom da istraživanje sa kraja 2016. godine pokazuje da 54% izvođača u građevinskom sektoru UK očekuje povećanje profitne margine u 2017. godini.

Najveći evropski infrastrukturni projekat – izgradnja nove pruge u Londonu – teče po planu i približava se kraju

Projekat vredan 14,8 milijardi GBP, koji vodi kompanija Crossrail Limited, podrazumeva izgradnju nove pruge po imenu Elizabeta koja će se u dužini od 42km prostirati od jugoistočnog do istočnog Londona. Trenutno je završeno 75% projekta - početak je bio u 2009. godini, a očekuje se da će nova pruga početi sa radom 2018. godine. Ukupno će biti izgrađeno 10 novih stanica i rekonstruisano 30 postojećih, čime će ovaj projekat integrisati novi i postojeći deo londonske železnice. Kapacitet železnice će se povećati za 10%, što znači dodatnih 200 miliona putnika godišnje.

Pri izgradnji nove pruge u Londonu, Crossrail Ltd. je došao do ideje za novi način kolaboracije izvođača i rađanje inovacija

Naime, Crossrail je „naterao“ izvođače da međusobno razmenjuju ideje, i da pritom plate za takvu privilegiju. Od izvođača je tražio da prilože određenu svotu novca kako bi se iz te sume potom finansirale inovativne ideje koje dolaze od njih samih, tj. iz njihove saradnje. Za početak, na gradilištu su postavljeni WiFi i projektori, kako bi izvođači mogli da komuniciraju brzo i efikasno, na licu mesta, bez potreba odlaska u kancelarije. Saradnja eksperata iz različitih oblasti je ubrzo dovela do toga da se na gradilištu počnu koristiti dronovi za potrebe vizuelnih istraživanja ili novi specijalni instrumenti za proveru kvaliteta građevinskih komponenti. Ono što je takođe dobro je što će ovaj program nastaviti da živi i nakon izgradnje nove pruge, jer je ideja već pretvorena u platformu po imenu i3P.

U Tokiju počela izgradnja stadiona za Olimpijske igre 2020.

Stadion vredan 1,5 milijardi USD će biti građen u tradicionalnom japanskom stilu, po ugledu na japanske hramove i pagode, a glavni materijali za izgradnju će biti čelik i – drvo. Drvo kao građevinski materijal dobija sve više na značaju i čini se da će gradnja od ovog materijala biti trend u narednom periodu. Završetak izgradnje stadiona se očekuje u novembru 2019. godine.

Uvođenje elektronske građevinske dozvole je smanjilo sivu ekonomiju i korupciju u 2016. godini

U istom cilju donet je i Zakon o ozakonjenju bespravno sagrađenih objekata, kao i crne i bele liste građevinskih preduzeća, budući da je oko 15% firmi iz ovog sektora poslovalo kao podizvođač, iako bez ijednog prijavljenog radnika. Sledeći korak je reforma katastra, koja će dodatno popraviti uslove poslovanja i života u Srbiji. Očekuje se da će reforma katastra dovesti do daljeg napretka na Duing biznis listi Svetske banke, a plan je da Srbija do 2020. uđe u prvih 15 do 20 zemalja sveta rangiranih po poslovnom okruženju.

Domaće građevinske firme i njihovi radnici će u 2017. godini moći da računaju na poslove vredne 977,7 miliona evra

Naime, Vlada Srbije planira da u ovoj godini u infrastrukturu uloži blizu milijardu evra u poslove na kojima će raditi domaće firme. Od velikih projekata koji se očekuju u 2017. godini, najveći su izgradnja dela Obilaznice oko Beograda, autoputa od Surčina do Obrenovca i pruge Beograd – Budimpešta, koji ukupno vrede 734 miliona evra, od čega će na polovinu ovog iznosa moći da računaju domaće kompanije. U nastavak projekta rehabilitacije 1.100 km regionalnih puteva i održavanje državnih puteva I i II reda, na kojima uglavnom rade domaće firme, biće uloženo 153 miliona evra. Kada je železnica u pitanju, za projektovanje i rekonstrukciju pruge na Koridoru 10 i obnovu pruge Niš-Dimitrovgrad, predviđeno je 175,9 miliona evra, kao i još 3,5 miliona evra za radove na beogradskoj železničkoj stanici Centar, odnosno Prokop. Iz “ruskog kredita” dogovoreno je ulaganje od ukupno 557 miliona evra, a poslove u vrednosti polovine ovog iznosa dobijaju domaće kompanije.

GLOBALNO TRŽIŠTE

Globalni rast građevinske industrije je umeren, sa procenom da je na kraju 2016. godine iznosio 2,8%, što je neznatno više u odnosu na rast od 2,4% u 2015. godini

Ove stope rasta su skromne ako ih uporedimo sa prosečnom stopom rasta u prethodnih 10 godina od 5% godišnje, kada je građevinski sektor bio predvodnik globalnog rasta. Na slabiji rast građevinskog sektora u poslednje dve godine najviše su uticala tri faktora. To su: 1) istorijski niske cene nafte, što je usporilo rast građevinarstva u zemljama izvoznicama nafte; 2) ekonomsko posustajanje Kine, najvećeg svetskog igrača u građevinskom sektoru; i 3) jačanje američkog dolara, koje je smanjilo investicionu aktivnost građevinskog sektora koji čini puno malih firmi sa velikim leveridžom i dugačkim rokovima otplate duga.

Decembarски rast cena nafte, topljenje negativnog uticaja Brexit-a i stabilizovanje kineske ekonomije su razlog za optimizam u sektoru građevinarstva u 2017. godini

Takođe, u prilog pozitivnim očekivanjima ide i optimizam koji dolazi sa američkog tržišta, nakon obelodanjivanja smera ekonomske politike novog američkog predsednika.

Iako su izbori u SAD u prvi mah doneli neizvesnost, očekivanja na ovom tržištu su se popravila

Kako novi predsednik SAD najavljuje veća ulaganja u infrastrukturu, tako se i očekivanja u sektoru građevinarstva popravljaju. Procena je da će građevinski sektor SAD potrošiti preko 1,2 triliona \$ u 2017. godini.

Procene rasta građevinskog sektora u EU pokazuju blag rast za 2017. godinu

Dok je trenutna procena da je rast u 2016. godini iznosio 2%, prognoze za 2017. su svega nešto bolje - 2,1%. Ipak, ova stopa rasta je veća od očekivane stope rasta BDP-a EU koja iznosi 1,4%. Takođe, Euroconstruct ukazuje na to da će se stvoriti interesantna prilika u kratkom roku usled kombinacije dostupnosti jeftinih kredita i povoljne percepcije izgradnje kao zaštitne investicije. Dugoročno, prilike za rast doći će od javne tražnje za stambenim prostorom. Predviđanja za 2018. i 2019. ukazuju na slične stope rasta - između 2,1% i 2,2%.

Građevinski sektor UK pokazuje znake oporavka od šoka posle Brexit-a i pozitivne prognoze za naredne godine

Očekuje se da će investicije u građevinski sektor u ovoj zemlji iznositi preko 300 milijardi GBP u naredne tri godine.

Kineska ekonomija se stabilizuje, te se pozitivniji prospekti građevinskog sektora vide i na ovom tržištu

Uprkos ekonomskom posustajanju Kine tokom 2016. godine, PMI indeks u poslednja dva meseca ove godine (51,7 i 51,4, respektivno) pokazuje da se u kineskoj industriji predviđa rast. Ovakvom optimizmu su doprineli Vladina stimulatívna politika i rast sektora nekretnina. Očekuje se da će Kina ostati najveća sila u svetu građevinarstva sve do 2030. godine.

Građevinski sektor Indije će biti treći najveći na svetu do 2030. godine

S obzirom da je svaka šesta osoba na svetu koja se preseli u grad zapravo građanin Indije, ne iznenađuje podatak da je stopa urbanizacije u ovoj zemlji druga najveća na svetu (posle Kine) i da će do 2025. godine građevinski sektor Indije vredeti milijardu dolara i zapošljavati 75 miliona ljudi. Očekuje se da će do 2030 Indija imati 77 gradova sa po preko milion stanovnika.

DOMAĆE TRŽIŠTE

U oktobru 2016. godine je ostvaren rekord u broju izdatih građevinskih dozvola u Srbiji, zahvaljujući prvenstveno novoj onlajn proceduri.

Tokom oktobra je u Srbiji izdato ukupno 1.464 dozvola, što je najbolji rezultat od 2007. godine od kada RZS prati ove podatke. Za prvih deset meseci ove godine izdato je 18,7% više građevinskih dozvola nego u istom periodu prošle godine, dok je predviđena vrednost radova viša za 8,3% (zgrada za 38,9%, dok je predviđena vrednost ostalih građevina manja - za 29,4%). Od ukupne predviđene vrednosti radova u oktobru mesecu, predviđena vrednost novogradnje je iznosila 63,2%.

www.pks.rs